

Briselē, 2025. gada 21. martā
(OR. en)

7288/25

COMPET 176
IND 86
POLCOM 58
RECH 112
CLIMA 79
ENER 83
ENV 186
ECOFIN 310
UD 51
EMPL 94
SOC 142

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 20. marts

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: COM(2025) 125 final

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI
Eiropas Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plāns

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 125 final.

Pielikumā: COM(2025) 125 final

Briselē, 19.3.2025.
COM(2025) 125 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plāns

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Eiropas Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plāns

Tā nav nejaušība, ka Eiropas Savienības izveides pamatā bija tērauds. Eiropai ir sena un ievērojama tērauda un parasto metālu ražošanas vēsture¹. Eiropas priekšrocības augstvērtīgu un citu tērauda un parasto metālu ražojumu jomā ir būtisks aktīvs daudzām lejpējām nozarēm un ražojumiem. Šīs nozares ir ļoti svarīgas ES ekonomiskajai drošībai un sociālajai stabilitātei. Atzīstot to stratēģisko nozīmi, Konkurētspējas kompasā² tērauds un metāli ir atzīti par vienu no galvenajām darbības jomām.

Visām šīm nozarēm ir kopīgas galvenās problēmas, kas mazina to konkurētspēju: augstas enerģijas izmaksas, nevienlīdzīgi konkurences apstākļi starptautiskajā konkurences vidē, dekarbonizācijas investīciju vajadzības un regulatīvais slogs. Pēdējo desmit gadu laikā ES daļa pasaulē saražotā tērauda kopapjomā ir samazinājusies līdz 7–8 %, savukārt primārā alumīnija ražošanas apjoms veido 3,8 %³. Tajā pašā laikā citas valstis, jo īpaši Ķīna un pēdējos gados Indija, kā arī vairākas citas Āzijas un Tuvo Austrumu valstis ir ievērojami palielinājušas savu ražošanas jaudu, ko bieži vien atbalsta kropļojošas subsīdijas. Rezultātā tika lēsts, ka 2024. gadā tērauda vien ražošanas jaudas pārpalikums pasaulē bija vairāk nekā četrarpus reizu lielāks nekā ES gada patēriņš⁴.

Lai gan ES ražošana joprojām spēj apmierināt lielāko daļu ES iekšzemes pieprasījuma pēc tērauda (90 %) ⁵ un vara (83 %) ⁶, situācija jau tagad ir satraucošāka alumīnija (46 %) ⁷ un niķeļa (25 %) ⁸ gadījumā, it sevišķi ņemot vērā prognozes, ka līdz 2030. gadam ievērojami pieaugs pieprasījums pēc alumīnija, vara un niķeļa. Turklāt visi šie metāli ir būtiski aizsardzībai. Piemēram, kaujas pamattankā ir 50 līdz 60 tonnas augstas kvalitātes tērauda, pašgājējā artilērijas sistēmā – līdz 100 tonnām un kaujas lidmašīnā – 3 tonnas alumīnija⁹. Stabīlas un noturīgas šo materiālu piegādes ķēdes nodrošināšana ir būtiska, lai stiprinātu Eiropas aizsardzības tehnisko un industriālo bāzi,

(¹) Papildus dzelzij un tēraudam parastie metāli ietver ferosakausējumus, kas ir cieši saistīti ar tērauda vērtības ķēdi, kā arī krāsainos metālus, alumīniju, varu un niķeli. Šajā rīcības plānā galvenā uzmanība ir pievērsta parastajiem metāliem, kas tiek ražoti un tirgoti lielos apjomos, nevis mazāka apjoma tehnoloģiju metāliem vai dārgmetāliem, kuri bieži vien ir kritiski svarīgas izejvielas un uz kuriem tādējādi attiecas Kritiski svarīgo izejvielu akta noteikumi.

(²) COM(2025) 30 [10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en](https://www.europa.eu/commission/press-room/detail/2025/01/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en).

(³) <https://international-aluminium.org/statistics/primary-aluminium-production/>.

(⁴) Avots: ESAO Tērauda komiteja, Tērauda komitejas 96. sesija, priekšsēdētāja paziņojums | ESAO <https://www.oecd.org/en/about/news/speech-statements/2024/11/96th-session-of-the-steel-committee-statement-by-the-chair.html>.

(⁵) Avots: *Eurofer*, 126 miljoni tonnu produkcija / 138 miljoni tonnu reālā patēriņa 2023. gadā.

(⁶) Avots: *SCRREEN* 2023. gada faktu lapa par varu.

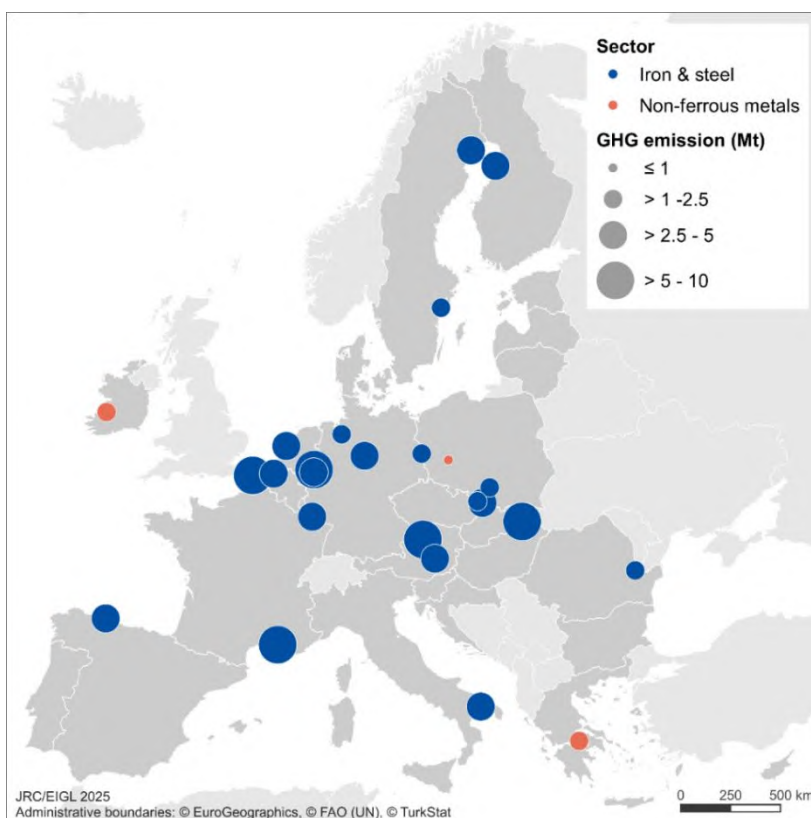
(⁷) Avots: *European Aluminium*, 7 % iekšzemes primārās ražošanas + 39 % iekšzemes reciklēšanas 2023. gadā.

(⁸) Avots: *SCRREEN* 2023. gada faktu lapa par niķeli.

(⁹) [JRC Publications Repository – Raw materials in the European defence industry \(JRC publikāciju repozitorijs – Izejvielas Eiropas aizsardzības industrijā\)](https://www.jrc.ec.europa.eu/publications/repository/raw-materials-in-the-european-defence-industry).

nodrošinātu ES gatavību un iekšējo drošību, apmierinātu ES aizsardzības un kosmiskās aviācijas vajadzības un nodrošinātu tehnoloģisko suverenitāti.

Eiropas metālrūpniecības sektors ir apņēmies investēt dekarbonizācijā un atsārņošanas tehnoloģijās un veicināt ES klimata un vides mērķu sasniegšanu, jo metālrūpniecība¹⁰ 2022. gadā radīja 8,1% no kopējām ES siltumnīcefekta gāzu emisijām¹¹, kā arī tā ir liels gaisa piesārņotāju avots¹². Tomēr pašreizējais ekonomiskais konteksts – to raksturo zems kapitāla atdeves līmenis, nesenā peļņas maržu samazināšanās globālā jaudas pārpalikuma dēļ, klientu nevēlēšanās maksāt piemaksu par tīriem produktiem un nepietiekami regulatīvas intervences radīti stimuli – apgrūtina ES metālrūpniecības investīcijas dekarbonizācijā. Tādējādi **komerciālais un finansiālais ekonomiskais pamatojums nav pietiekams**, lai piesaistītu investorus un klientus. Bez uzņēmīgas rīcības un investīcijām pastāv reāls ražotņu slēgšanas un rūpniecības lejupslīdes risks, kurš nopietni ietekmē svarīgākos ekonomikas reģionus visā Eiropā, kā arī mūsu stratēģiskās nozares, piemēram, aizsardzības un kosmosa nozari, ierobežojot to spēju nodrošināt kritiskās spējas un aprīkojumu tik elastīgi un ātri, cik nepieciešams strauji mainīgajā ģeopolitiskajā kontekstā.

Tērauda un krāsaino metālu objektu atrašanās starp 100 lielākajiem siltumnīcefekta gāzu emisiju objektiem ES. Avots: JRC, Energoindustriālās ģeogrāfijas laboratorija.

Piemēram, *ThyssenKrupp* 2024. gada decembrī paziņoja par plāniem Vācijā atlaist 11 000 darbinieku. *ArcelorMittal* 2024. gada novembrī visā Eiropā atlika investīcijas dekarbonizācijā. Turklāt *Liberty Ostrava* 2024. gada jūnijā paziņoja par bankrotu Čehijas

⁽¹⁰⁾ Te ar apzīmējumu “metāli” jāsaprot arī svarīgi metālu lietojumi neorganiskos savienojumos, arī, piemēram, bateriju materiāli, fotoelementi un pusvadītāji.

⁽¹¹⁾ Avots – *Eurostat*, ietver kalnrūpniecību, parasto metālu ražošanu un metālu apstrādi.

⁽¹²⁾ Avots: Rūpniecisko emisiju portāls, 2022. gads.

Republikā. Alumīnija nozare ir brīdinājums par deindustrializācijas risku, jo tā neatgriezeniski ir zaudējusi ievērojamu daļu no savas Eiropas ražošanas jaudas. Turklāt kopš 2021. gada vairāk nekā 50 % primārās ražošanas jaudas netiek izmantots. Tajā pašā laikā ES tērauda produkcijas izlaide ir samazinājusies no 160 miljoniem tonnu 2017. gadā līdz 126 miljoniem tonnu 2023. gadā. Pašreizējais tērauda ražošanas jaudas izmantojuma rādītājs (aptuveni 65 %) ilgtermiņā nav ilgtspējīgs, jo šādām kapitālietilpīgām nozarēm ir jādarbojas ar jaudu virs 85 %, lai tās būtu konkurētspējīgas tirgus apstākļos.

Tīras rūpniecības kursā¹³ un Lētākas enerģijas rīcības plānā¹⁴ tika paziņots par virkni pasākumu un par nepieciešamību pēc konkrēta rīcības plāna metālu nozarēm. Galvenā uzmanība ir pievērsta tam, kā risināt būtiskākās konkurētspējas problēmas — samazināt enerģijas izmaksas, radīt mazoglekļa produktu pirmtirgus, palielināt apritīgumu, veidot vienlīdzīgus starptautiskos konkurences apstākļus, radīt kvalitatīvas darbvietas un piesaistīt investīcijas. Tīras rūpniecības mērķu sasniegšanā ES arī turpmāk paļausies uz spēcīgām globālām partnerībām.

Šis rīcības plāns papildina minētās plašākās iniciatīvas un nosaka visaptverošu īstermiņa un vidēja termiņa darba programmu. Tā pamatā ir dialogs par tēraudu, ko 4. martā organizēja Komisijas priekšsēdētāja, un plašāka virkne apspriežu. Ar to risina dažas no galvenajām nozarspecifiskajām problēmām, kas kavē Eiropas metālrūpniecības uzplaukumu un dekarbonizāciju. Tajā ir izklāstīti konkrēti pasākumi, kas, kopā ņemti, var sniegt tūlītēju atvieglinājumu metālrūpniecībai, vienlaikus no jauna pārliecinot to par dekarbonizācijas ceļiem un investīciju lēmumiem. Metālrūpniecības pārkārtošanās ceļš¹⁵, kas publicēts kopā ar šo rīcības plānu, ir dokuments, kurš sniedz papildu informāciju un augšupēju analīzi par metālrūpniecības vajadzībām un problēmām, kā arī par dažādo ieinteresēto personu paustajiem viedokļiem. Šajā rīcības plānā tiks apsvērtas **pašreizējās ES partnerības ar trešām valstīm, it sevišķi ar kandidātvalstīm**, tām integrējoties vienotajā tirgū un virzoties uz dalību ES. Stratēģiska pieeja piegādes ķēdes noturības stiprināšanai varētu ietvert investīcijas partnervalstīs un rūpnieciskās sadarbības pārdefinēšanu, lai izveidotu ilgtspējīgāku un noturīgāku tērauda ražošanas ekosistēmu.

Šā rīcības plāna pamatā ir seši galvenie pīlāri: nodrošināt lētas un tīras **enerģijas** pārpilnību, nepieļaut **oglekļa emisiju pārvirzi**, spēcīnāt un sargāt Eiropas rūpniecības **jaudas**, veicināt metālu **apritīgumu**, sargāt kvalitatīvas **darbvietas rūpniecībā** un mazināt riskus, izmantojot **pirmtirgus** un atbalstu **investīcijām**.

1. NODROŠINĀT, KA METĀLRŪPNICĪBĀ IR PIEEJAMA TĪRA UN LĒTA ENERĢIJA

Enerģijas izmaksas joprojām ir galvenais metālrūpniecības konkurētspējas virzītājspēks. Salīdzinājumā ar citām nozarēm metālrūpniecībā un tēraudrūpniecībā enerģijas izmaksu īpatsvars ražošanas izmaksās ir lielāks. Jau pirms enerģētiskās krīzes šis īpatsvars bija aptuveni 17 % tērauda nozarē¹⁶ un 40 % alumīnija nozarē¹⁷. 2022. gada enerģētiskās krīzes laikā šie skaitļi sasniedza 80 %¹⁸. Lai gan kopš 2022. gadā sasniegtā

⁽¹³⁾ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_lv.

⁽¹⁴⁾ https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_en.

⁽¹⁵⁾ https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/fe4b7a0b-cfb9-49fd-9d37-139c1e23832d_en.

⁽¹⁶⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121276>.

⁽¹⁷⁾ <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

⁽¹⁸⁾ <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>.

maksimuma 2025. gadā enerģijas cenas ir samazinājušās, tās joprojām ir augstākas nekā vēsturiskie līmeņi un salīdzinājumā ar citām starptautiskajām ražošanas vietām. Elektroenerģijas cenas ES ir divas līdz trīs reizes augstākas nekā ASV¹⁹, savukārt dabasgāzes cenas ir gandrīz piecas reizes augstākas nekā ASV²⁰. Tiešā elektrifikācija joprojām ir visefektīvākais veids, kā dekarbonizēt vairākus tērauda un metālu ražošanas veidus, savukārt citi būs atkarīgi no netiešās elektrifikācijas metodēm, piemēram, elektrolīzē iegūta ūdeņraža, kas palielinās enerģijas izmaksu īpatsvaru kopējās ražošanas izmaksās salīdzinājumā ar tehnoloģijām, kuru pamatā ir fosilās degvielas. Tāpēc, lai atbalstītu šo pārkārtošanos, ir būtiski nodrošināt piekļuvi zemākām elektroenerģijas cenām. Turklāt svarīgas ir arī tādas tehnoloģijas kā oglekļa uztveršana un uzglabāšana un izejvielu apritīga izmantošana.

Enerģijas cenu pazemināšana energoietilpīgās nozarēs

Lai pārvarētu šo sarežģīto situāciju, enerģijai ir jāklūst lētākai. **Lētākas enerģijas rīcības plāns** jau paredz svarīgus risinājuma elementus, proti, tajā ir izklāstīti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot tīkla maksu efektivitāti, samazināt enerģijas nodokļus un nodevas, sekmēt elektroenerģijas pirkuma līgumus (EPL), paātrināt atļauju piešķiršanu, paplašināt un modernizēt tīklus un stimulēt elastību elektrosistēmā. Turklāt energoietilpīgās nozares vienas no galvenajām, kas gūs labumu no EIB izmēģinājuma programmas, kas veltīta korporatīvajiem EPL.

Turpmākiem risinājumiem, **kas īpaši vērsti uz energoietilpīgām nozarēm**, vajadzētu būt samērīgiem ar enerģijas izmaksu lielo nozīmi šo nozaru konkurētspējā un dekarbonizācijā. Komisija pašlaik apspriežas ar dalībvalstīm par tīras elastības valsts atbalsta instrumentu, kura pamatā ir EPL un nozares apņemšanās patērēt tīru elektroenerģiju. Turklāt Komisija sniegs norādījumus dalībvalstīm par tīras enerģijas publiskā atbalsta shēmu izstrādi, izmantojot divvirzienu cenu starpības līgumus, cita starpā kombinējot tos ar EPL, lai nodrošinātu pagaidu cenu atvieglojumu energoietilpīgām nozarēm ar mērķi Eiropas Savienībā veicināt investīcijas dekarbonizācijā. Nodrošinot publisko atbalstu enerģētikas nozarē, īpaša uzmanība būtu jāpievērš **energoietilpīgām nozarēm un metālrūpniecības nozarei**, it sevišķi, ja ir pieejamas elektrifikācijas tehnoloģijas, un uzņēmumi var gūt labumu no šo ilgtermiņa līgumisko vienošanos slēgšanas, lai mazinātu elektroenerģijas cenu svārstību ietekmi. To darot, būs jāņem vērā visi iespējamie šķēršļi EPL izmantošanai, arī iespējamā ietekme uz uzņēmumu bilancēm²¹. Komisija analizēs tirgus vai regulējuma nepilnības, kas neļauj optimāli izmantot šādus līgumus energoietilpīgās nozarēs, un vajadzības gadījumā tās novērsīs.

Īstermiņā **dalībvalstis tiek aicinātas arī ātri īstenot un izmantot visas elastības iespējas**, ko nodrošina Eiropas enerģētikas tiesību akti un valsts atbalsta noteikumi, lai samazinātu izmaksas energoietilpīgām nozarēm. Pamatnostādņu par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem 4.7.1. iedaļā ir atļauts samazināt vides nodokļu

(¹⁹) Elektroenerģijas cenas ir divas līdz trīs reizes augstākas nekā ASV – 0,16 EUR par kilovatstundu ES salīdzinājumā ar 0,07 EUR ASV 2024. gada pirmajā pusē, neraugoties uz to, ka ES cena ir samazinājusies (par 0,04 EUR) un ASV saglabājusies stabila (+ 0,01 EUR) salīdzinājumā ar 2023. gada pirmo pusē neraugoties uz enerģijas vajadzību samazināšanos. <https://www.bruegel.org/policy-brief/decarbonising-competitiveness-four-ways-reduce-european-energy-prices>.

(²⁰) Lētākas enerģijas rīcības plāns.

(²¹) Pašreizējās iniciatīvās notiek darbs pie tā, lai risinātu dažas no šīm problēmām: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/power-purchase-agreements/>; [Elektroenerģijas pirkuma līgumi, apstiprinājuma konsultācija | EFRAG](#).

un parafiskālo maksājumu līmeni nozarēm, kuras bez samazinājuma nevarētu ilgtspējīgi veikt saimniecisko darbību, un 4.11. iedaļā ir atļauts samazināt elektroenerģijas nodevas energoietilpīgiem lietotājiem²². Tērauda un metālrūpniecības nozares kopumā atbilst šiem nosacījumiem. Turklāt Enerģijas nodokļu direktīva ļauj energoietilpīgām nozarēm samazināt elektroenerģijas nodokļus līdz nullei ar konkrētiem nosacījumiem, un tas stimulē nozari izmantot elektrifikāciju, tā panākot dekarbonizāciju, kā arī var sekmēt tās konkurētspēju plašākā nozīmē. Dalībvalstis tiek arī mudinātas steidzami pabeigt sarunas par Enerģijas nodokļu direktīvu²³, lai nodokļu sistēmu padarītu labvēlīgāku elektrifikācijai un veicinātu virzību prom no fosilo degvielu izmantošanas.

Tīras rūpniecības kursa valsts atbalsta regulējums, kas pēc apspriešanās perioda jāpieņem 2025. gada otrajā ceturksnī²⁴, nodrošinās turpmāku elastību un vienkāršojumus, kuri nepieciešami, lai dalībvalstis varētu paātrināt atbalstu rūpniecības dekarbonizācijai. Tajā ir ņemts vērā tas, ka tirgus un regulatīvie signāli, piemēram, pašreizējā un prognozētā ETS cena, bieži vien paši par sevi nav pietiekami, lai šajā posmā pārvarētu izmaksu atšķirības starp tradicionālām un dekarbonizētām ražošanas metodēm. Saskaņā ar projektu, kas pašlaik ir sabiedriskajā apspriešanā²⁵, vienkāršoti saderības nosacījumi attieksies uz publisko atbalstu visām dekarbonizācijas tehnoloģijām, arī energoefektivitātes pasākumiem. Paredzams, ka tas samazinās izmaksas un palielinās konkurētspēju, vienlaikus samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas. Papildus shēmām, kas balstītas uz finansējuma deficīta aprēķiniem vai iepirkuma konkursiem, būs vienkāršotas shēmas, kas balstītas uz atļautā atbalsta intensitāti. Lai gan šīs shēmas paredz atbalsta maksimālos apjomus, arī lielus projektus var apstiprināt racionalizētā procedūrā. Investīcijas dekarbonizācijā tiks ņemtas vērā tehnoloģiski neitrālā veidā, galveno uzmanību pievēršot emisiju samazinājumiem, arī tad, ja tie tiks sasniegti pakāpeniski laika gaitā. Papildus tiešam dekarbonizācijas investīciju atbalstam jaunais regulējums atvieglos tīro tehnoloģiju aktīvu, piemēram, elektrolīzeru vai oglekļa uztveršanas, izmantošanas un uzglabāšanas iekārtu, paātrinātu amortizāciju.

Valsts atbalsta pamatnostādnes par emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) netiešo izmaksu kompensāciju paredzēts, ka dalībvalstis var kompensēt oglekļa izmaksas, tās iekļaujot elektroenerģijas rēķinos, specifiskos oglekļietilpīgos sektoros, kas sevišķi atkarīgi no tirdzniecības konjunktūras, t. sk. tēraudrūpniecības un citās metālrūpniecības nozarēs. Dalībvalstis tiek mudinātas turpināt vai apsvērt šīs iespējas izmantošanu, ja tas ir relevanti to rūpniecībai (šo iespēju pašlaik izmanto tikai 14 dalībvalstis). Saistībā ar 2026. gada ETS un oglekļa ieviešanas mehānismu (OIM) pārskatīšanu Komisija strādās, lai nodrošinātu atbilstīgus pasākumus (vadlīnijas vai cita veida instrumentus) netiešo ETS izmaksu kompensēšanai pēc 2030. gada, vienlaikus nodrošinot, ka šie pasākumi ir saskaņoti ar citiem līdzekļiem oglekļa emisiju pārvirzes risināšanai.

Turklāt ES enerģētikas regulā ir paredzēts satvars **tīkla tarifu** izstrādei, pamatojoties uz izmaksu atspoguļošanas, pārredzamības un nediskriminācijas principiem, vienlaikus ņemot vērā vajadzību pēc tīkla drošības un elastīguma. Dalībvalstis var izstrādāt savus tīkla tarifus tā, lai tie būtu labvēlīgi energoietilpīgām nozarēm. Šajā nolūkā Lētākas

⁽²²⁾ Sektoriem, attiecībā uz kuriem pastāv risks, ka tie var pārcelties ārpus Savienības uz vietām, kurās vidisko nosacījumu nav vai arī tie ir mazāk stingri.

⁽²³⁾ COM(2021)563 final.

⁽²⁴⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2025-cisaf_en.

⁽²⁵⁾ https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/45b532ce-53fb-4907-975c-79edaa31a166_en?filename=2025_CISAF_draft_EC_communication.pdf.

enerģijas rīcības plānā paziņotajos norādījumos par tīkla tarifu izstrādi 2025. gada otrajā ceturksnī tiks sniegta sīkāka informācija par risinājumiem, kā samazināt sistēmas izmaksas par labu visiem lietotājiem, arī energoietilpīgām nozarēm.

Tīkla pieslēgumu un atjaunīgā un mazoglekļa ūdeņraža ieviešanas paātrināšana

Tā kā elektrifikācija notiek aizvien lielākā skaitā sektoru, bet daudzi tīkla paplašināšanas projekti kavējas, metālrūpniecība bieži saskaras ar ilgu gaidīšanas laiku tīkla pieslēguma iegūšanai vai paplašināšanai, nereti pat vairākus gadus. Šāda kavēšanās var iedragāt visas investīcijas elektrifikācijā.

Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar ilgajiem tīkla pieslēguma gaidīšanas laikiem. Komisija izdos norādījumus un ieteikumus dalībvalstīm par to, kā saīsināt gaidīšanas laiku tīkla pieslēgumiem. Tas ietvers pasākumus, ko atļauj spēkā esošais tiesiskais regulējums, un palīdzēs dalībvalstīm no gaidītāju rindas izņemt spekulatīvus vai nenobriedušus pieteikumus un vajadzības gadījumā atkāpties no rindas kārtības, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, lai atbalstītu investīcijas, kas ir labvēlīgas pārejai uz tīru enerģiju un energosistēmas efektivitātei. Tas balstīsies uz dažās dalībvalstīs pastāvošiem pozitīviem piemēriem, un to veiks, pamatojoties uz dialogu ar dalībvalstu iestādēm. Komisija 2025. gada otrajā ceturksnī arī izdos pamatprincipus, proti, nosacījumus, saskaņā ar kuriem būtu jāveic apsteidzošas investīcijas²⁶ tīkla projektos. Arī elastīgi pieslēguma nolīgumi var būt līdzeklis, kā energoietilpīgām nozarēm piekļūt tīklam, kamēr šis tīkla investīcijas ir tikai procesā. Turklāt Komisija ierosinās papildu pasākumus, lai atvieglotu un paātrinātu energoietilpīgu nozaru elektrifikācijas projektu piekļuvi tīkla infrastruktūrai.

Tā kā tieša elektrifikācija ne vienmēr ir iespējama vai rentabla, galvenais dekarbonizācijas veicinātājs tēraudrūpniecības un metālrūpniecības nozarēs ir ūdeņradis. Piemēram, tieša samazināšana, izmantojot ūdeņradi, ir visdaudzsoļīgākā iespēja dekarbonizēt primāro tērauda ražošanu; tāpat ūdeņradis ir cerīgākā iespēja, ar ko dabasgāzes vietā nodrošināt augsttemperatūras siltumu arī citās metālrūpniecības nozarēs. Lai īstenotu konkurētspējīgu pārkārtošanos, ir nepieciešams plašs atjaunīgā un mazoglekļa ūdeņraža piedāvājums par pieejamu cenu. Komisija Tīras rūpniecības kursā arī paziņoja, ka tuvākajās nedēļās tā pieņems deleģēto aktu par **mazoglekļa ūdeņradi**, lai nodrošinātu skaidrību piegādātājiem, pircējiem un investoriem. Šajā deleģētajā aktā tiks izklāstīti noteikumi, kas ir pēc iespējas elastīgāki, lai tehnoloģiski neitrālā veidā sasniegtu vēlamos siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķus mazoglekļa degvielu ražošanai.

Turklāt **Eiropas Ūdeņraža bankas trešais uzaicinājums**, kas izsludināts 2025. gada trešajam ceturksnim Tīras rūpniecības kursa ietvaros, būs atbalsts ražošanai un tādējādi dažādiem rūpnieciskajiem pircējiem, t.sk. tēraudrūpniekiem, atvieglos piekļuvi līdzekļiem.

Turklāt Komisija pārplānos **Eiropas Tīrā ūdeņraža alianses** pilnvaras, lielāku uzsvaru liekos uz nozarēm, kurās ūdeņradis dekarbonizācijas centienos ir visbūtiskākais. Eiropas Komisija katru gadu pieskatīs, kā sokas ar alianses projektu plūsmu, un pēc vajadzības to atjauninās, lai sekotu līdzī ūdeņraža tirgus izvēršanai un cita starpā nodrošinātu

⁽²⁶⁾ Tas nozīmē, ka investīcijas notiek apstākļos, kad nav skaidrs, kā elektrifikācijas iespaidā nākotnē pieaugs pieprasījums pēc elektroenerģijas. Attiecībā uz šādām investīcijām visu izmaksu iekasēšana no pašreizējiem lietotājiem var netaisnīgi apgrūtināt pirmlietotājus, tādējādi palēninot elektrifikāciju. Tāpēc Lētākas enerģijas rīcības plānā ir sniegti norādījumi, lai paskaidrotu, kā pēc vajadzības konkrētos gadījumos dalībvalstis varētu izmantot savu publisko budžetu, lai samazinātu tīkla maksas un tādējādi segtu papildu izmaksas, kas izriet no dekarbonizācijas un tirgus integrācijas paātrināšanas pasākumiem.

rūpnieciskajiem pircējiem nepieciešamo noteiktību attiecībā uz to dekarbonizācijas plāniem.

Siltumpārpalikuma atgūšanas un tīras enerģijas izmantošanas paātrināšana

Energoefektivitātes palielināšana un elektrifikācijas un tīras enerģijas izmantošanas veicināšana tēraudrūpniecībā un metālrūpniecībā var sniegt ieguvumus ES energosistēmai, vienlaikus samazinot nozares izmaksas. Tēraudrūpniecība un metālrūpniecība ir ražošanas nozares ar vislielāko atlikumsiltuma atgūšanas potenciālu ES, it sevišķi saistībā ar augstas pakāpes siltuma resursiem, ko var atgūt no dūmgāzēm, augsttemperatūras šķidrumiem un atkritumiem. Augsttemperatūras siltumsūkņi kļūst par arvien daudzveidīgāku iespēju, kā izmantot lieko tehnoloģisko siltumu, tādējādi samazinot nozares kopējās enerģijas vajadzības. Atlikumsiltumu var atgūt un izmantot arī centralizētās siltumapgādes tīklos. **Komisija izstrādās un veicinās standartizētas pieejas atlikumsiltuma atgūšanai**, arī nolūkā replicēt tādus modeļus kā siltumenerģijas pirkuma līgumi un izvērst paraugpraksi attiecībā uz siltumapgādes infrastruktūras integrētu plānošanu, kas ir daļa no siltumapgādes un dzesēšanas stratēģijas, par kuru paziņots Lētākas enerģijas rīcības plānā.

Darbības
Tuvākajās nedēļās Komisija pieņems deleģēto aktu par mazoglekļa ūdeņradi .
Līdz 2025. gada 2. ceturksnim Komisija izdos norādījumus par tīkla tarifu izstrādi, piedāvājot iespējas cita starpā pazemināt tīkla tarifus metālrūpniecībai un citām energoietilpīgām nozarēm .
Līdz 2025. gada 2. ceturksnim Komisija izdos pamatprincipus, kuros identificēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem būtu jāpiešķir apsteidzošas investīcijas tīkla projektos.
Līdz 2025. gada 3. ceturksnim Komisija izsludinās Ūdeņraža bankas trešo uzaicinājumu , kas paredzēts, lai atbalstītu ražošanu un tādējādi atvieglotu rūpniecisko pircēju, arī tēraudrūpnieku, piekļuvi līdzekļiem.
Līdz 2025. gada 4. ceturksnim Komisija ierosinās atvieglot tīkla piekļuvi energoietilpīgu nozaru elektrifikācijas projektiem.
Līdz 2025. gada 4. ceturksnim Komisija sniegs norādījumus dalībvalstīm par cenu starpības līgumu izstrādi, arī par to apvienošanu ar EPL.
Saistībā ar 2026. gada ETS un OIM pārskatīšanu Komisija strādās, lai nodrošinātu atbilstīgus pasākumus (vadlīnijas vai cita veida instrumentus) netiešo ETS izmaksu kompensēšanai pēc 2030. gada.

2. NOVĒRST OGLEKĻA EMISIJU PĀRVIRZI

Lai pilnībā izmantotu oglekļa emisiju pārvirzes novēršanas potenciālu, **oglekļa ievēdkorekcijas mehānisma (OIM) finansiālās saistības sāks piemērot 2026. gadā saskaņā ar ES ETS bezmaksas kvotu pakāpenisku izbeigšanu līdz 2034. gadam**. Lai gan OIM attiecas uz importētām precēm, tas nerisina iespējamās oglekļa emisiju pārvirzes riskus saistībā ar ES ražotiem metāliem, uz kuriem attiecas ES ETS cena un kurus eksportē uz trešām valstīm, kur tie konkurē ar ražotājiem no valstīm ar mazāk vērienīgām klimatiskajām iecerēm. Tāpēc, lai novērstu šo trūkumu, Komisija ierosinās risinājumu, kā novērst oglekļa emisiju pārvirzes risku attiecībā uz precēm, ko OIM nozares ražo ES eksportam.

Otrkārt, pastāv risks, ka oglekļa emisiju pārvirze OIM aptvertajās precēs varētu virzīties pa vērtības ķēdi uz leju. Tas var notikt, vai nu apejot OIM, proti, no OIM pienākumiem izvairās, nedaudz modificējot OIM pamatprecēs, vai ja ES patērētāji sāk dot priekšroku lejupējām precēm, kas importētas no ražotājiem trešās valstīs ar mazāk stingru klimata politiku. Turklāt uzņēmumi, kas pašlaik ražo vai pārstrādā ar OIM saistītas preces ES, var izlemt pārcelt savu darbību uz šādām valstīm. Komisija pašlaik kvantificē šos riskus un nāks klajā ar priekšlikumu OIM attiecināt uz konkrētiem **lejupējiem ražojumiem**, lai novērstu šos riskus, vienlaikus ņemot vērā arī nepieciešamību samazināt administratīvo slogu.

Treškārt, pastāv **OIM mērķu apiešanas risks**, ja preces, kas ražotas mazoglekļa ražotnēs trešās valstīs, tiek novirzītas Eiropas klientiem, savukārt oglekļietilpīga ražošana turpinās citos tirgos (tā sauktā “pārvešana”). Tāpat var notikt zaļmaldināšana, izmantojot oglekļa uzskaites praksi, piemēram, notiek energoietilpīga metālu ražošana, kas gūst labumu no tirgus instrumentiem, lai izskatītos, ka oglekļa emisijas ir mazas, bet tajā pašā laikā tiek izmantoti augstemisiju enerģijas avoti, vai maldinošu metāllūžņu satura uzskaites praksi²⁷. Lai risinātu abas problēmas un nodrošinātu OIM integritāti, Komisija nāks klajā ar apiešanas novēršanas stratēģiju. Šajā stratēģijā tiks rūpīgi izvērtēti minētie riski un ierosināti risinājumi to novēršanai, arī tiesību aktu grozījumi.

Ņemot vērā to, ka šajā jomā ir steidzami jārada skaidrība, Komisija paātrinās darbu pie OIM paplašināšanas un stiprināšanas un paātrināti īsteno galvenos reformas elementus.

Darbības
Līdz 2025. gada 2. ceturksnim Komisija nāks klajā ar paziņojumu , kurā tiks sniegta analīze un iespējas, kā risināt oglekļa emisiju pārvirzes problēmu attiecībā uz OIM precēm, ko eksportē no ES uz trešām valstīm .
Līdz 2025. gada 4. ceturksnim Komisija veiks visaptverošu OIM pārskatīšanu, ko papildinās apiešanas novēršanas stratēģija un pirmais tiesību akta priekšlikums : <ul style="list-style-type: none"> - kas paplašinās OIM darbības jomu, attiecinot to uz konkrētiem tēraudietilpīgiem un alumīnījetilpīgiem lejupējiem ražojumiem, un - ietvers papildu apiešanas novēršanas pasākumus.

3. SPĒCINĀT UN AIZSARGĀT EIROPAS RŪPNIECISKĀS JAUDAS

Jaudas pārpalikums pasaulē nopietni apdraud Eiropas rūpniecības rentabilitāti un konkurētspēju. ES metālrūpniecības nozarē jau ir pieņēmusi vairākus tirdzniecības aizsardzības pasākumus pret negodīgu globālo konkurenci. Pašlaik vislielākais skaits tirdzniecības aizsardzības pasākumu ir dzelzs un tērauda nozarē, un tai seko krāsaino metālu un minerālu nozare. Tomēr šo ražošanas nozari joprojām apdraud jaudas pārpalikums pasaulē un globālie kropļojumi no Ķīnas un citām valstīm, kas mākslīgi atbalsta savu iekšzemes rūpniecību vai apiet ES tirdzniecības aizsardzības pasākumus un sankcijas. ES ir vienīgais lielais tērauda ražošanas reģions, kurā jaudas samazinās.

Turklāt tas, ka ASV no 2025. gada 12. martā ievieš 25 % importa tarifus tēraudam un alumīnijam, ne tikai negatīvi ietekmēs ES ražotājus, ierobežojot piekļuvi ASV tirgum, arī attiecībā uz parastajiem metāliem, ko pārstrādā turpmākās lejupējās precēs, bet arī

⁽²⁷⁾ Netiešās emisijas pašreizējā OIM pārejas periodā tiek uzskaitītas visās OIM nozarēs. Galīgajā posmā tos uzskaita tikai mēslošanas līdzekļiem un cementam.

palielinās spiedienu, kuru rada iepriekš uz ASV paredzētais eksports, kas varētu tikt pārvirzīts uz ES.

Tirdzniecības aizsardzības instrumenti un citi tirdzniecības pasākumi

ES ir pārskatījusi spēkā esošo tērauda aizsardzības pasākumu, lai ņemtu vērā jaunākās norises tirgū un nodrošinātu pasākuma efektivitāti. Komisija veica detalizētu izmeklēšanu par pašreizējo tērauda aizsardzības pasākumu un ir iesniegusi dalībvalstīm priekšlikumus par tā pielāgošanu, lai risinātu sarežģīto situāciju, ar ko saskaras ES tērauda nozare. Ierosinātie pielāgojumi sniegs ievērojamu īstermiņa atvieglojumu ES tērauda ražotājiem, proti, nodrošinās pasākuma efektivitāti, it sevišķi kategorijās, kurās importa spiediens ir vislielākais. Jo īpaši ir ņemts vērā ievērojamais importa pieaugums apvienojumā ar pieprasījuma samazināšanos dažās kategorijās.

Aizsardzības pasākums juridiski zaudēs spēku 2026. gada 30. jūnijā, tomēr nav pamatoti pieņemt, ka strukturālais jaudas pārpalikums pasaulē un tā negatīvā ietekme uz ES tēraudrūpniecību, kuras dēļ bija jāizmanto aizsardzības pasākumi, 2026. gada 1. jūlijā izzudīs. Gluži pretēji – negatīvā ietekme uz tirdzniecību, visticamāk, saasināsies, jo arvien vairāk trešo valstu pieņem pasākumus, kuru mērķis ir ierobežot importu savos tirgos, līdz ar to ES tirgus kļūst par galveno vietu, kur nonāk pasaules jaudas pārpalikumi.

Tāpēc, ņemot vērā šo ārkārtas situāciju, ir jāievieš piemēroti un efektīvi aizsardzības pasākumi periodam pēc 2026. gada 30. jūnija, kas palīdzēs saglabāt konkurētspējīgu un ilgtspējīgu ES tēraudrūpniecību. Attiecīgi vēlākais līdz 2025. gada trešajam ceturksnim Komisija ierosinās ilgtermiņa pasākumu, kas ES tērauda nozarei nodrošinās ļoti efektīvu aizsardzības līmeni. Komisija strādās pie tā, lai nodrošinātu, ka jaunais pasākums ir spēkā laikus, lai aizstātu pašreizējo aizsardzības pasākumu un nodrošinātu efektīvu tiesiskās aizsardzības līmeni pret negatīvo ar tirdzniecību saistīto ietekmi, ko rada jaudas pārpalikums pasaulē. Pasākumā ņems vērā izmaiņas ES pieprasījumā, kā arī drošības un noturības apsvērumus, vienlaikus saglabājot zināmu atvērtības līmeni ES tirgū. Šī līdzsvarotā pieeja aizsargās Savienības intereses, tai skaitā ražotājus un lietotājus, kā arī importētājus un patērētājus. Tajā pašā laikā ES saskaņā ar savām starptautiskajām saistībām turpinās sadarboties ar saviem trešo valstu un daudzpusējiem partneriem, lai pasaules līmenī risinātu jaudas pārpalikuma problēmu²⁸.

Turklāt 2024. gada decembrī Komisija sāka **aizsardzības izmeklēšanu par konkrētu sakausējumu elementu importu**; tā ir nozare, kas ir kritiski svarīga ES ekonomikai, jo sakausējumus izmanto, lai uzlabotu tērauda vai alumīnija stiprību, ilgzinātību un kvalitāti; izmeklēšana tiks pabeigta līdz 2025. gada 18. novembrim. Komisija nevilcināsies īstenot papildu aizsardzības pasākumus, ja minētajā izmeklēšanā noskaidrosies, ka tie ir vajadzīgi.

Situācija pasliktinās arī alumīnija nozarē. ES ražotāji pēdējo desmit gadu laikā ir zaudējuši ievērojamu tirgus daļu, un turklāt kopš 2021. gada aptuveni 50 % primārās ražošanas jaudas joprojām paliek neizmantota. Nesen paziņotie ASV tarifi alumīnijam, visticamāk, vēl vairāk pasliktinās situāciju, ņemot vērā ievērojamus draudus, ko rada tirdzniecības plūsmu novirzīšanās no vairākiem galamērķiem. **Tāpēc Komisija ir sākusī vākt attiecīgus pierādījumus, lai varētu izmantot tirdzniecības aizsardzības**

(²⁸) Piemēram, Pasaules forumā par tēraudrūpniecības jaudas pārpalikumu, kas ir svarīga platforma, kurā apvienojušies 28 biedri, kuri apņēmušies izstrādāt un īstenot kopīgus risinājumus jaudas pārpalikuma problēmas novēršanai un uzlabot tirgus darbību tērauda nozarē.

instrumentus, cita starpā sākt aizsardzības pasākumu izmeklēšanu tūlīt pēc pienācīgi pamatota pieprasījuma iesniegšanas.

Komisija ir novērojusi pieaugošu tendenci, ka eksportējošie ražotāji mēģina apiet tirdzniecības aizsardzības pasākumus. Tas var apdraudēt mūsu TAI pasākumu efektivitāti. Tas nozīmē, ka, lai gan konkrētais antidempinga vai antisubsidēšanas pasākums pienācīgi attiecas uz tiešo importu, to var aizstāt ar netiešu importu, kad ražošanas procesa pēdējais posms pirms nosūtīšanas uz ES notiek trešā valstī, uz kuru pasākumi neattiecas, tādējādi izvairoties no maksājumiem. Lai nodrošinātu tirdzniecības aizsardzības pasākumu efektivitāti, **Komisija** prioritārā kārtā **izvērtēs, vai tai būtu jāpielāgo sava prakse, ieviešot “kausēšanas un liešanas” noteikumu,** kas ļautu Komisijai vērsties pret valsti, kurā metāls sākotnēji ir kausēts, neatkarīgi no turpmākās pārveides vietas un preces izcelsmes, ko nosaka pēc tradicionālajiem nepreferenciālajiem izcelsmes noteikumiem. Šā noteikuma piemērošana novērstu iespēju, ka tiek mainīta metāla ražojuma izcelsme, veicot tikai minimālu pārveidi, un nodrošinātu lielāku noteiktību ražojuma izcelsmes izsekošanā. Komisija jebkurā gadījumā saglabās modrību, jo jaudas pārpalikums, kas veidojas tirgus konjunktūras neregulētos apstākļos, var arī mudināt nesaistītus tirgus ražotājus citās trešās valstīs eksportēt uz ES daudzumus, kas ir pārvietoti no to iekšzemes vai citiem tradicionālajiem tirgiem ārpus Eiropas.

Lai neatpaliktu no **straujajām norisēm pasaules tirgos un aizsargātu ražošanas nozari, Komisija pastiprinās tirdzniecības plūsmu uzraudzību** un izmeklēšanas uzsāks proaktīvi, pamatojoties uz “kaitējuma draudiem”, negaidot, kad radīsies būtisks kaitējums. Attiecībā uz šā rīcības plāna darbības jomā ietilpstošajiem metāliem, izņemot tēraudu un alumīniju, Komisija līdz 2025. gada trešajam ceturksnim ziņos par tirgus situācijas pastiprinātu uzraudzību šajās nozarēs un būs gatava vajadzības gadījumā ierosināt tirdzniecības pasākumus. Kā paziņots tīras rūpniecības kursā, Komisija strādās pie esošo tirdzniecības aizsardzības instrumentu pastiprināšanas. **Šajā sakarā Komisija arī izvērtēs, vai ir jāmaina pašreizējais mazākā maksājuma režīms.** ES turpinās un pastiprinās centienus daudzpusējā kontekstā, lai risinātu globālās problēmas, ar kurām saskaras šīs nozares. Cieši jāseko līdzi situācijai vara nozarē, jo 2025. gada februārī ASV saskaņā ar 1962. gada Tirdzniecības paplašināšanas akta 232. pantu sāka izmeklēšanu par vara importu, un tās rezultātā varētu tikt pieņemti vēl citi turpmākus tarifu pasākumi un rasties traucējumi globālajos tirgos. Tādējādi Eiropas dalībvalstis, lai gan tās nav lielākās piegādātājas ASV tirgum, varētu saskarties ar netiešām sekām.

Kopš 2022. gada marta **ES, reaģējot uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, ir pieņēmusi plašu sankciju klāstu pret Krieviju,** lai vājinātu Krievijas ekonomisko bāzi, liegtu tai piekļuvi kritiski svarīgajām tehnoloģijām un tirgiem un būtiski mazinātu tās karaspējas. Šīs sankcijas ietver dzelzs un tērauda importa ierobežojumus, un tās ir vienas no bargākajām nozaru sankcijām, ko piemēro Krievijai. Papildus jau spēkā esošajam aizliegumam importēt pārstrādātas alumīnija preces no Krievijas 16. sankciju pakete pret Krieviju (pieņemta 2025. gada 24. februārī) ietver aizliegumu importēt ES primāro alumīniju no Krievijas, turklāt ir paredzēts kvotu mehānisms, lai uzņēmumi varētu gludi pārkārtoties. Komisija nodrošinās šo sankciju efektīvu īstenošanu, un vajadzības gadījumā ES noteiks turpmākus pasākumus, lai novērstu to apiešanu.

ES noteikumu par ķīmikālijām (*REACH*) mērķtiecīga pārskatīšana 2025. gada ceturtajā ceturksnī palīdzēs vienkāršot noteikumus ķīmiskajai rūpniecībai, nepieļaujot kompromisus drošības un vides aizsardzības jomā. Tādējādi šis pārskatīšanas mērķis būs nodrošināt stabilu un paredzamu normatīvo vidi metāliem, ko paredzēts ražot ES un laist ES tirgū.

Darbības
Komisija ir ierosinājusi pielāgojumus tērauda aizsardzības pasākumam, kam jāstājas spēkā 2025. gada 1. aprīlī. Pasākums tiks pastiprināts, lai nodrošinātu tā efektivitāti un ņemtu vērā jaunākās norises tirgū.
Komisija ir gatava izmantot tirdzniecības aizsardzības instrumentus un sākt izmeklēšanu par aizsardzības pasākumiem alumīnija nozarē tūlīt pēc pienācīgi pamatota pieprasījuma iesniegšanas.
Ne vēlāk kā 2025. gada 3. ceturksnī Komisija ierosinās tirdzniecības pasākumu, ar ko no 2026. gada 1. jūlija aizstās tērauda aizsardzības pasākumus , nodrošinot ļoti efektīvu aizsardzības līmeni pret negatīvu tirdzniecisku ietekmi, kuru rada jaudas pārpalikums pasaulē.
Komisija ātri (ne vēlāk kā līdz 2025. gada 18. novembrim) veiks ferosakausējumu aizsardzības pasākumu izmeklēšanu.
Komisija izvērtēs, vai ieviest noteikumu par “kausēšanu un liešanu” , lai būtu iespējams ķēdē izsekot līdz valstij, kurā metāla prece sākotnēji tika kausēta un izlieta.

4. VEICINĀT METĀLU APRITĪGUMU

Apritīguma uzlabošana ir svarīgs metālrūpniecības dekarbonizācijas ceļš. Piemēram, reciklēšana var ietaupīt līdz 95 % vai 80 % enerģijas, kas vajadzīga attiecīgi primārā alumīnija vai tērauda ražošanai. ES radīto metāllūžņu reciklēšana ļauj arī samazināt ES rūpniecības atkarību no importētām primārajām izejvielām, piemēram, boksīta / alumīnija oksīda / alumīnija, kas atzītas par ES stratēģiskām izejvielām un pieprasījums pēc kurām saskaņā ar prognozēm ievērojami palielināsies.

Tomēr reciklēšanai izmantoto metāllūžņu apjoms ES samazinās. Tā pamatā ir divi faktori: nepietiekams pieprasījums no ES rūpniecības (jo īpaši pēc tērauda) un augstākas metāllūžņu cenas, ko maksā tērauda un alumīnija ražotāji trešās valstīs, bieži vien tirdzniecības kropļojumu, piemēram, subsīdiju, vai negodīgu tirgus nosacījumu dēļ. Rezultātā dzelzs lūžņu eksports dažu pēdējo gadu laikā ir vairāk nekā divkāršojies, 2021. gadā sasniedzot maksimumu 19,43 miljonu tonnu apmērā (aptuveni 20 % no kopējā ES radītā metāllūžņu apjoma). Paredzams, ka 2024. gadā tiks sasniegts jauns rekords attiecībā uz Eiropas alumīnija lūžņiem un ka alumīnija lūžņu eksports pārsniegs 1,3 miljonus tonnu.

Lai apvērstu šo tendenci, **pirmais mērķis ir stimulēt pieprasījumu, palielinot šādu resursu izmantošanu ES.** Lai to panāktu, metāllūžņi būtu labāk jāšķiro un jāapstrādā nolūkā nodrošināt, ka tos var izmantot vajadzībām, kas prasa augstu kvalitāti, piemēram, autobūves nozarē. Šai pārejai ir vajadzīgas reciklētāju un pircēju investīcijas, kā arī stimuli gan ES, gan valstu līmenī²⁹, kā arī izstrādes prasības attiecīgajām produktu grupām. Lai atvieglotu sekundārā satura apguvi nozarēs, kas tradicionāli ir atkarīgas no primārajiem metāliem, Komisija sagatavos reciklēta tērauda un alumīnija mērķrādītāju noteikšanu

⁽²⁹⁾ Pamatnostādņu par valsts atbalstu klimata, vides aizsardzības un enerģētikas pasākumiem 4.4. iedaļā ir atļauts valsts atbalsts resursu efektīvai izmantošanai un pārejai uz aprites ekonomiku: EUR-Lex - 52022XC0218(03) - LV - EUR-Lex.

galvenajās nozarēs rentablā veidā, savā analizē ņemot vērā atšķirīgo spēju novirzīt izmaksas uz klientiem, kā arī ņemot vērā globālo konkurenci. Priekšizpēte par šādu ieviešanu autobūves nozarē tiks pabeigta līdz 2026. gada beigām kā daļa no Nolietotu transportlīdzekļu regulas, kurai pašlaik piemēro koplēmuma procedūru.

Komisija arī novērtēs, vai ir vajadzīgas **reciklējamības un/vai reciklēta satura prasības**, kas piemērojamas vēl citām ražojumu grupām, kā arī to, vai par prioritāti ir jānosaka produktu izstrādes un atkritumu apstrādes iezīmes, kas atvieglo vara komponentu atdalīšanu no tērauda un alumīnija frakcijām. Tas tiks risināts, izmantojot prasības deleģētajos aktos par attiecīgajām produktu grupām saskaņā ar Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu un citiem attiecīgiem tiesību aktiem (Būvizstrādājumu regula, Nolietotu transportlīdzekļu regula, Aprites ekonomikas akts).

Sekundāro metālu ražošanas īpatsvara palielināšana nozīmē dažu ražošanas paradigmu un darījumdarbības modeļu maiņu. Saskaņā ar pretmonopola noteikumiem vērtības ķēdes dalībniekiem būtu labāk jāsadarbojas, lai to padarītu par realitāti un pārvarētu iesīkstīto esošajos darījumdarbības modeļos. Tāpēc Komisija iesaistīs visas attiecīgās ieinteresētās personas, lai apspriestu reciklējamību, reciklēta satura pienākumus un citus saistītus jautājumus. Šis dialogs ļaus Komisijai atbalstīt Aprites ekonomikas akta sagatavošanu, kas plānota 2026. gada ceturtajā ceturksnī, kā arī attiecīgā gadījumā Produktu ilgtspējas ekodizaina regulas³⁰ un citu piemērotu satvaru īstenošanu.

Otrkārt, darbs pie iekšzemes pieprasījuma palielināšanas pēc metāllūžņiem var būt produktīvs tikai tad, ja starptautiskie konkurences apstākļi paliek godīgi. **Tāpat ir jārikojas attiecībā uz piedāvājumu, lai nodrošinātu ES ražotāju piekļuvi metāllūžņiem, vienlaikus saglabājot ekonomisko pamatojumu reciklētājiem.** Pārskatītajā Atkritumu sūtījumu regulā³¹ ir paredzēti jauni instrumenti, kas nodrošina, ka atkritumu, arī metāllūžņu, eksports nerada kaitējumu videi un cilvēka veselībai trešās valstīs, un Komisija šādus rīkus izmantos arī attiecībā uz metāllūžņu atkritumiem.

Ievērojams skaits trešo valstu neļauj eksportēt metāllūžņus uz ES, tādējādi samazinot piekļuvi šai stratēģiskajai izejvielai. Dažas valstis piemēro arī negodīgas subsīdijas, lai atbalstītu savas metāla reciklēšanas un ražošanas nozares. Tāpēc Komisija uzrauga situāciju un apsvērs iespēju vēlākais līdz 2025. gada trešajam ceturksnim vajadzības gadījumā ierosināt tirdzniecības pasākumu, lai nodrošinātu metāllūžņu pietiekamu pieejamību ES, un šajā procesā tā arī izvērtēs pamatojumu un iespēju ieviest savstarpības noteikumu, kas atbilstu ES starptautiskajām saistībām.

Vienotajā tirgū vajadzētu būt metāllūžņu brīvai aprītei, lai nodrošinātu, ka tos var pārstrādāt iekārtās ar vislabāko sniegumu, un lai izmantotu apjomradītus ietaupījumus. Tomēr attiecībā uz dažiem metāllūžņu veidiem joprojām pastāv šķēršļi, ko rada nesaskaņotas atkritumu klasifikācijas sistēmas. Aprites ekonomikas akts, kura pieņemšana izsludināta 2026. gada ceturtajā ceturksnī, vēl vairāk uzlabos otrreizējo izejvielu tirgu darbību un radīs vienotu atkritumu tirgu. Šajā saistībā Komisija arī pārbaudīs, vai ir vajadzīgi papildu pasākumi, piemēram, eksporta maksas vai izvedmuitas nodoklis, lai veicinātu tādu metāllūžņu pieejamību ES, kas radušies, ievērojot augstus vides un sociālos

⁽³⁰⁾ Paredzams, ka nākamajās nedēļās tiks pieņemta pirmā produktu ilgtspējas ekodizaina darba programma.

⁽³¹⁾ REGULA (ES) 2024/1157, pieejama šeit: [Regula - ES - 2024/1157 - LV - EUR-Lex](#).

standartus, un novērstu iespējamu “metāllūžņu noplūdi” uz trešām valstīm ar zemākiem standartiem.

Lai uzlabotu vienotā tirgus darbību metālu nozarē, ir jāpalielina arī **standartizācijas nozīme**. Piemēram, izmantojot standartizāciju, varētu veicināt augstas stiprības tērauda izmantošanu, konstrukciju tērauda atkārtotu izmantošanu vai tērauda blakusproduktu valorizāciju. Būtu jāuzlabo arī metāllūžņu kvalitātes klasifikācija, lai atvieglotu otrreizējo izejvielu piedāvājuma labāku atbilstību pieprasījumam ES.

Darbības
Vēlākais līdz 2025. gada 3. ceturksnim Komisija apsvērs tirdzniecības pasākumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu metāllūžņu pietiekamu pieejamību.
Līdz 2026. gada 4. ceturksnim iesniegs priekšizpēti par reciklēta satura pienākumiem attiecībā uz tēraudu un alumīniju saskaņā ar Nolietotu transportlīdzekļu regulu .
Līdz 2026. gada 4. ceturksnim sagatavosies reciklēta satura pienākumu ieviešanai attiecībā uz alumīniju attiecīgajos būvizstrādājumos un uzlabos otrreizējo izejvielu tirgu ES Aprites ekonomikas akta ietvaros.
Līdz 2026. gada 4. ceturksnim ierosinās Aprites ekonomikas aktu , lai vēl vairāk uzlabotu otrreizējo izejvielu tirgu darbību un izveidotu vienotu atkritumu tirgu.
Novērtēs, vai ir iespējams ieviest reciklējamības un/vai reciklēta satura prasību pienākumus attiecībā uz tēraudu, alumīniju un varu konkrētos ražojumos saskaņā ar Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu.

5. SARGĀT KVALITATĪVAS DARBVIETAS RŪPNIECĪBĀ

Ar šo rīcības plānu Eiropas Komisija mobilizē visus savus instrumentus spēcīgas, pārtikušas un noturīgas tērauda un metālu nozares labā, nodrošinot tās ilgtermiņa ilgtspēju un darbaspēka labklājību. Tas tiek darīts, lai rūpniecībā veicinātu un aizsargātu kvalitatīvas darbvietas, kas nodrošina pienācīgu atalgojumu, pārredzamus un paredzamus darba apstākļus un augstus veselības un drošības standartus.

Eiropā ir senas tērauda ražošanas tradīcijas, un tēraudlējēji bija vieni no Eiropas industrializācijas pamatlicējiem. Lai nezaudētu nozares konkurētspēju un augsto sociālo vērtību, ir svarīgi saglabāt šīs augsti kvalificētās un kvalitatīvās darbvietas, kas nodrošina pienācīgu atalgojumu, spēcīgu darba aizsardzību un augstus veselības un drošības standartus.

Ir būtiski ievērot ES tiesību aktus par darba ņēmēju tiesībām, jo īpaši attiecībā uz informēšanu un uzklaušāšanu, it sevišķi tāpēc, ka zaļās un digitālās pārkārtošanās dēļ tērauda nozarē notiek pamatīga pārveide. Lai efektīvi pārvaldītu pārkārtošanos, ir svarīgi pastāvīgi atbalstīt un stiprināt **sociālo dialogu**, nodrošinot, ka galvenā loma ir arodbiedrībām un darba devēju organizācijām, veicinot iekļaujošu lēmumu pieņemšanu un nodrošinot taisnīgu un ilgtspējīgu nākotni gan darba ņēmējiem, gan nozarei.

Turklāt **aktīvai darba tīrgus politikai vajadzētu ieņemt izšķirošu lomu taisnīgas pārkārtošanās nodrošināšanā** — tai jāpalīdz darbiniekiem iegūt jaunajām nozarēm vajadzīgās prasmes, jāatvieglo pāreja no vienas darbvietas uz citu, izmantojot mērķtiecīgus pārkvalifikācijas un darbā iekārtošanas pakalpojumus, un jāatbalsta uzņēmējdarbību, it sevišķi par labu gados jauniem darba ņēmējiem, sievietēm, gados vecākiem darba ņēmējiem un tiem, kas nāk no nepietiekami pārstāvētiem reģioniem. Komisija nesēn iepazīstināja ar **prasmju savienību**, kuras mērķis ir radīt kvalitatīvām darbvietām piemērotas prasmes, paaugstināt darbaspēka prasmes un palīdzēt tam pārkvalificēties atbilstoši darba prasību izmaiņām, un nodrošināt prasmju apriti visā ES. Šajā kontekstā svarīgs būs arī Prasmju pilnveides pakts, it sevišķi plaša mēroga partnerība energoietilpīgajām nozarēm (tai skaitā tērauda un metālu nozarēm) ⁽³²⁾.

Turklāt, lai nodrošinātu labāku atbalstu darba ņēmējiem, kurus skar pārkārtošanās, un kā jau paziņots rīcības plānā autobūves nozarei, Komisija 2025. gada pavasarī ierosinās **specifisku grozījumu Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda regulā**, lai paplašinātu atbalsta iespēju uzņēmumiem pārstrukturēšanas procesos nolūkā aizsargāt darbiniekus pret bezdarba risku. Lai palīdzētu dalībvalstīm un nozaru partneriem vēl labāk izmantot Eiropas Sociālā fonda Plus piedāvātās iespējas, Komisija ar tiem aktīvi sadarbosies nolūkā pievērst uzmanību ESF+ piedāvātajām iespējām un sasaukt kopā ieinteresētos aktorus.

Plašākā nozīmē Eiropas Komisija turpinās atbalstīt sociālos partnerus, lai nodrošinātu tēraudrūpniecības un metālrūpniecības **taisnīgu un godīgu pārkārtošanos**, it sevišķi visvairāk skartajos reģionos, pamatojoties uz gūto pieredzi un Taisnīgas pārkārtošanās fonda panākumiem. Lai to panāktu, ir vajadzīga visaptveroša, elastīga un integrēta pieeja, kas palīdz darba ņēmējiem, viņu ģimenēm un kopienām nodrošināt, ka neviens darba ņēmējs vai reģions ES netiek atstāts novārtā, kas ir būtisks nosacījums, lai nezustu sabiedrības atbalsts pārejai uz tīru enerģiju.

Eiropas Taisnīgas pārkārtošanās observatorija un kvalitatīvu darbvietu ceļvedis, par ko paziņots tīras rūpniecības kursā, palīdzēs sekot līdzi pārkārtošanās ietekmei uz nodarbinātību. Lai nodrošinātu taisnīgu un iekļaujošu procesu, darba devējiem taisnīgas pārkārtošanās principi ir jāintegrē visos industriālās pārveides projektos, aizsargājot darba ņēmēju tiesības un nodrošinot kvalitatīvas darbvietas nākotnē.

Darbības
2025. gada pavasarī – grozījums Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda regulā .
Eiropas Taisnīgas pārkārtošanās observatorija uzraudzīs pārkārtošanās ietekmi uz nodarbinātību.

6. MAZINĀT AR DEKARBONIZĀCIJAS PROJEKTIEM SAISTĪTOS RISKUS, IZMANTOJOT PIRMTIRGUS UN PUBLISKO ATBALSTU

Daudzas dekarbonizācijas investīcijas metālrūpniecības nozarē pašlaik nav ekonomiski izdevīgas. Oglekļa izmaksu īstermiņa ietaupījumus parasti atsver lielāki kapitāla un

⁽³²⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/energy-intensive-industries-large-scale-partnerships_en.

darbības izdevumi augsto tehnoloģiju izmaksu un augstāku energoņesēju, piemēram, atjaunīgā un mazoglekļa ūdeņraža, izmaksu dēļ. Mazoglekļa metāli tuvākajā nākotnē joprojām būs dārgāki nekā to tradicionāli ražotās alternatīvas. Lai samazinātu publiskā atbalsta vajadzības, metālu ražotājiem ir būtiski saņemt zaļo piemaksu.

Darbs pie pirmtirgiem

Pirmtirgi – gan publiskie, gan privātie – pavērs ceļu plašākai mazoglekļa metālu kā tirgus standarta ieviešanai. Šajos tirgus segmentos, it sevišķi tajos, kuros publiskajam iepirkumam, subsīdijām vai regulatīviem stimuliem ir nozīme tirgus veidošanā, specifiskas prasības vai stimuli radītu uzticamu pieprasījumu, ko var apmierināt ar Eiropā ražotiem mazoglekļa metāliem.

Kā paziņots tīras rūpniecības kursā, **Komisija Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas akta ietvaros ierosinās ieviest noturības un ilgtspējas kritērijus, lai veicinātu to, ka energoietilpīgās nozarēs ir pietiekams tīru Eiropas produktu piedāvājums.** Šie kritēriji (piemēram, tīrs, noturīgs, apritīgs, kiberdrošs) stiprinās pieprasījumu pēc Eiropas Savienībā ražotiem tīriem produktiem, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta saistībā ar Neto nulles emisiju industrijas aktu tīro tehnoloģiju jomā, veicinot inovāciju, kā arī ES vidiskos un sociālos standartus, un nodrošinās vienlīdzīgu konkurences apstākļus. Tas varētu paplašināt ar cenu nesaistītu kritēriju piemērošanu ES budžetam, valstu atbalsta programmām, kā arī publiskajam (un dažos gadījumos privātajam) iepirkumam, kas nāks par labu energoietilpīgām nozarēm. Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības nozares, kā arī to lejupējās nozares – autobūve, būvniecība, mašīnbūve – tiks uzskatītas par piemērošanas nozarēm, un visu piegādes ķēžu konkurētspēja tiks novērtēta arī ES un valstu atbalsta programmu izstrādē.

Lai rūpniecības nozares, kas investē dekarbonizācijā, varētu izmantot “zaļo piemaksu”, ar Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas aktu tiks **izstrādāts brīvprātīgs marķējums, kas rādīs rūpniecisko ražojumu oglekļa emisiju intensitāti**, vienlaikus izvairoties no dublēšanās un balstoties uz vienkāršu metodiku, kuras pamatā ir ETS dati, un saskaņā ar OIM metodiku. Tam vajadzētu būt par pamatu turpmākai iesaistei starptautiskajā darbā pie oglekļa emisiju intensitātes mērīšanas. Tempa labad Komisija sāks ar tēraudu 2025. gadā. Tā pamatā būs esošie nozares ziņojumi vai vienota metodika, ja tāda ir pieejama.

Paralēli Komisija turpinās izstrādāt **visaptverošus aprites cikla novērtējumus, lai uzlabotu ražojumu ilgtspēju.** Attiecībā uz tēraudu ar Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu papildinās Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas akta marķējumu, izstrādājot prasības ražojumiem ar augstu tērauda saturu un pievienojot attiecīgus vidiskos kritērijus, kas būs plašāki, nevis ietver tikai oglekļa pēdu. Tas ļautu patērētājiem redzēt attiecīgo ražojumu vidisko pēdu.

Riska mazināšana projektiem ar augstām investīciju izmaksām

Jau visu iepriekš minēto šķēršļu pārvarēšana palīdzēs uzlabot ekonomisko pamatojumu. Tomēr, lai nodrošinātu pārkārtošanos, palielinātu konkurētspēju un panāktu vērtības ķēdes noturību, ir vajadzīgs gan publiskais, gan privātais atbalsts investīcijām. Tas ir nepieciešams, lai novērstu “šķēru efektu”, kas saistīts ar jaudas pārpalikumu pasaulē, ko bieži izraisa negodīga tirdzniecības prakse, un augstākām enerģijas izmaksām nekā vairumam starptautisko konkurentu. Dažkārt, piemēram, niķeļa gadījumā, cenu svārstības, ko izraisa ģeopolitisko konkurentu ietekme, apdraud investīciju drošību. Lai to novērstu un nodrošinātu, ka Eiropas rūpniecība gūst labumu no ilgtspējīgi ražotām kritiski svarīgām

izejvielām, mēs turpināsim īstenot attiecīgos Kritiski svarīgo izejvielu akta noteikumus un cieši sadarbosimies ar trešām partnervalstīm, lai īstenotu vidisko, sociālo un pārvaldības (VSP) pīlāru mūsu stratēģiskajās partnerībās izejvielu vērtības ķēžu jomā. Mēs turpināsim kopīgo darbu starptautiskos forumos, piemēram, G7, lai veicinātu ekonomiskās drošības standartus attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām un it sevišķi niķeli.

Augstas kapitāla izmaksas bieži vien nāk kopā ar ievērojami augstākām pamatdarbības izmaksām saistībā ar mazoglekļa ražošanas procesiem un tīru enerģiju. Saskaņā ar nozares aplēsēm ikgadējās finansiālās vajadzības tērauda ražošanas nozares dekarbonizācijai tiek lēstas 5,2 miljardu EUR apmērā kapitālizdevumiem un 9 miljardu EUR apmērā pamatdarbības izdevumiem līdz 2030. gadam³³. Attiecībā uz krāsainajiem metāliem alumīnija ražošanas nozare lēš, ka līdz 2050. gadam ikgadējie ieguldījumi nozares dekarbonizācijā būs aptuveni 1,3 miljardi EUR, savukārt attiecībā uz varu tie būs aptuveni 211,5 miljoni EUR līdz 2050. gadam. Lielākā daļa šo projektu pašreizējā vidē, visticamāk, nebūtu ekonomiski īstenojami, un tiem būtu vajadzīgs publiskais finansējums, lai pārvarētu tehnoloģisko un vides ārējo ietekmi.

ES jau ir diezgan aktīvi atbalstījusi šādus projektus. No 2022. gada oktobra līdz 2025. gada februārim Komisija apstiprināja valsts atbalstu gandrīz 9 miljardu EUR apmērā 10 atsevišķiem tērauda dekarbonizācijas projektiem. Vairāki tērauda dekarbonizācijas projekti saņēma atbalstu arī no ES Inovāciju fonda. Citi projekti saņēma atbalstu, pamatojoties uz dekarbonizācijas atbalsta shēmām, kas pieejamas visām energoietilpīgajām nozarēm. Komisija vairākām dalībvalstīm ir apstiprinājusi vairākas šādas rūpniecības dekarbonizācijas atbalsta shēmas, arī oglekļa cenu starpības līgumus³⁴, un sniegs norādījumus par to, kā šāda veida atbalsta shēmas vislabāk var strukturēt saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem. Kā piemēru nesen apstiprinātajām shēmām, kas dos vai var dot labumu arī tēraudrūpniecības nozarei, var minēt divas Slovākijas shēmas, kuru kopējais budžets ir 1,1 miljards EUR, Itālijas shēmu 550 miljonu EUR apmērā, Vācijas shēmu 4 miljardu EUR apmērā, Francijas shēmu 3 miljardu EUR apmērā, Austrijas shēmu 2,7 miljardu EUR apmērā un Čehijas shēmu 2,5 miljardu EUR apmērā. Turklāt ES ir finansējusi papildu projektus³⁵, arī nolūkā palielināt izejvielu un enerģijas izmantošanas efektivitāti.

Lai piesaistītu vairāk privātā finansējuma, būs vajadzīgs papildu publiskais atbalsts no inovācijas posma līdz pat izvēršanai un ieviešanai, vienlaikus saglabājot vienlīdzīgus konkurences apstākļus visā vienotajā tirgū.

Inovācijas posmā Eiropas Ogļu un tērauda pētniecības fonds (*RFCS*) nodrošina svarīgu finansējumu tērauda nozarei, atbalstot pāreju uz tīru tēraudu un nozares vispārējo rūpniecības dekarbonizāciju. Komisija sāks pamatiniciatīvas, kas 2026. un 2027. gadā piesaistīs 150 miljonus EUR un varētu arī palīdzēt stiprināt sektora Eiropas aizsardzības pētniecības dimensiju. Turklāt Komisija ierosinās vispārēju **Eiropas Ogļu un tērauda pētniecības fonda reformu**, lai vienkāršotu un vēl vairāk paātrinātu investīcijas tērauda pētniecībā, arī aizsardzības lietojumu pētniecībā.

Turklāt, kā paziņots tīras rūpniecības kursā, 2026.–2027. gada darba programmā tiks izsludināts pamatprogrammas “Apvāršnis Eiropa” pamatuzaicinājums aptuveni

⁽³³⁾ <https://www.eurofer.eu/issues/climate-and-energy/maps-of-key-low-carbon-steel-projects>.

⁽³⁴⁾ Kurā atbalstu izmaksā par tonnu siltumnīcefekta gāzes, kas novērsta mazoglekļa iekārtas ekspluatācijas laikā, pēc oglekļa cenas atskaitīšanas.

⁽³⁵⁾ Piemēram, LIFE16 ENV/ES/000242 LIFE-2-ACID, LIFE16 ENV/IT/000231 LIFE 4GreenSteel, LIFE19 CCM/IT/001334 LIFE HEATLEAP.

600 miljonu EUR vērtībā, lai atbalstītu izvēšanai piemērotus projektus, arī tēraudrūpniecības un metālrūpniecības nozarē.

Šis uzaicinājums papildinās pašreizējos no pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” finansētos pētniecības centienus, kas veltīti dekarbonizācijai, t. sk. reciklēšanas tehnoloģijām, lai uzlabotu metālu apritīgumu ES.

Eiropas Industriālās pārveides un emisiju inovācijas centrs (INCITE), kas izveidots saskaņā ar ES Rūpniecisko emisiju direktīvu, paātrinās zaļo tehnoloģiju ieviešanu rūpniecības pārkārtošanai. Tiks sagatavoti *INCITE* konstatējumi, lai sniegtu informāciju valsts iestāžu, finanšu sektora un privāto investoru finansiālā atbalsta un investīciju lēmumiem.

Izvēšanas posmā Komisija tīras rūpniecības kursa ietvaros paziņoja par Rūpniecības dekarbonizācijas banku, kuras mērķis ir nodrošināt finansējumu 100 miljardu EUR apmērā, pamatojoties uz pieejamajiem Inovāciju fonda līdzekļiem, papildu ieņēmumiem, kas izriet no ETS daļām, kā arī *InvestEU* pārskatīšanu. Komisija 2025. gadā sāks izmēģinājuma izsoli 1 miljarda EUR apmērā galveno rūpniecisko procesu dekarbonizācijai dažādās nozarēs, arī tērauda un metālu nozarēs, tā atbalstot rūpniecības dekarbonizāciju un elektrifikāciju ar esošajiem Inovāciju fonda resursiem. Dalībvalstis tiek mudinātas Inovāciju fonda atbalstu apvienot ar izsolēm kā pakalpojumu.

Visās finansēšanas programmās uzmanība tiks pievērsta finansēšanas nosacījumu vienkāršošanai, lai samazinātu to pūliņu un speciālo zināšanu apjomu, kas vajadzīgs, lai pieteiktos publiskajam atbalstam. Tas palīdzēs arī nozares mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) piekļūt šīm finansēšanas programmām.

Atbalsts konkrētiem projektiem, izmantojot Kritiski svarīgo izejvielu aktu

Alumīnijs, varš un niķelis, kā arī daudzi tērauda sakausējumu elementi vienlaikus ir arī kritiski svarīgas izejvielas. Tāpēc uz tiem attiecas Kritiski svarīgo izejvielu akta noteikumi, kuru mērķis ir atrast ES izejvielu potenciālu visā vērtības ķēdē – no izpētes līdz ieguvei un pārstrādei un reciklēšanai. Komisija **2025. gada martā paziņos par pirmo atlasīto stratēģisko projektu kārtu, t. sk. attiecībā uz alumīniju, varu un niķeli, ES dalībvalstīs un trešās partnervalstīs**. Šiem projektiem piemēros racionalizētas atļauju piešķiršanas procedūras, un Komisija sadarbosies ar dalībvalstīm un publiskām un privātām finanšu iestādēm, lai šādiem projektiem nodrošinātu piekļuvi finansējumam, kā arī attiecīgā gadījumā identificētu pircējus.

Turklāt Komisija cenšas palielināt izejvielu tirgu stabilitāti, lai novērstu pārmērīgas cenu svārstības, kas varētu apdraudēt Eiropas projektus. **Pieprasījuma/piedāvājuma piemeklēšanas agregēšanas platforma**, kas sāks darboties šogad, varētu sniegt labumu arī parasto metālu nozarēm, paverot plašākas komerciālās izdevības un nodrošinot papildu ilgtermiņa noteiktību darījumiem.

Darbs pie regulējuma vienkāršošanas

Turklāt tēraudrūpniecība un metālrūpniecība ir viens no visvairāk reglamentētajiem industriālajiem sektoriem ES. Šādiem uzņēmumiem uzliktais regulatīvais slogs ievērojami noslogo to resursus un atņem laiku, ko varētu veltīt pamatdarbībai, it sevišķi MVU gadījumā. Šā ierobežojuma novēršana ir svarīga ES tēraudrūpniecības un metālrūpniecības konkurētspējai. Komisija 2025. gada 26. februārī pieņēma pirmos divus jaunus

priekšlikumus, t. s. *Omnibus* paketes, par vienkāršošanas pasākumiem, kas samazinās birokrātiju un vienkāršos ES noteikumus. Šogad tiks pieņemtas papildu paketes.

Darbības
Komisija 2025. gada 4. ceturksnī Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas akta ietvaros ierosinās ieviest noturības un ilgtspējas kritērijus, lai stiprinātu tīru produktu ražošanu Eiropas Savienībā.
Komisija 2025. gada 4. ceturksnī ierosinās Ogļu un tērauda pētniecības fonda reformu .
Ņemot vērā gaidāmo Rūpniecības dekarbonizācijas banku, Komisija 2025. gadā sāks 1 miljarda EUR vērtu izmēģinājuma izsoli , kas atbalstīs rūpniecības dekarbonizāciju un galveno rūpniecisko procesu elektrifikāciju dažādās nozarēs, izmantojot esošo Inovāciju fonda resursu kombināciju, tādējādi veicinot arī tēraudrūpniecības un metālrūpniecības procesu elektrifikāciju. Dalībvalstis tiek mudinātas Inovāciju fonda atbalstu apvienot ar izsolēm kā pakalpojumu.
Komisija 2026. un 2027. gadā izsludinās pamatuzaicinājumus iesniegt priekšlikumus Eiropas Ogļu un tērauda pētniecības fonda ietvaros.

7. KOPIĢI STRĀDĀT PIE TAISNĪGAS PĀRKĀRTOŠANĀS ĪSTENOŠANAS

Lai risinātu metālrūpniecības konkurētspējas, sociālās un dekarbonizācijas problēmas, būs vajadzīga cieša un intensīvāka visu ieinteresēto personu mijiedarbība. Komisija dialogā ar nozari, sociālajiem partneriem un likumdevējiem pastāvīgi **uzraudzis** situāciju nozarē, tās noturību un notiekošo dekarbonizāciju, kā arī iespējamās nepieciešamos politikas pielāgojumus.

Pārkārtošanās ceļa īstenošana metālrūpniecības sektoros nodrošinās pastāvīgu telpu dialogam starp nozari, arodbiedrībām un citām ieinteresētajām personām. Augsta līmeņa grupas energoietilpīgo nozaru jautājumos pilnvaras tiks atjaunotas vēl uz četriem gadiem, lai šāda īstenošana būtu iespējama. Tā nodrošinās platformu, kura nepieciešama, lai uzraudzītu jaunākās norises jautājumos, kas saistīti ar metālrūpniecības nozares konkurētspēju un dekarbonizāciju, piemēram, enerģijas izmaksas, prasmju vajadzības un jaudas pārpalikums pasaulē.

Tērauda un metālu nozares ir neaizstājamas Eiropas rūpniecības struktūrā, mūsu noturībā, ekonomiskajā drošībā, aizsardzībā un sociālajā stabilitātē. Komisija aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un visas attiecīgās ieinteresētās personas sadarboties šā rīcības plāna īstenošanā, lai nodrošinātu, ka mēs saglabājam un uzlabojam ražošanas jaudas Eiropā un nodrošinām stabilu un uzticamu piegādi mūsu galvenajām ražošanas nozarēm, arī aizsardzības nozarei.